

RIGSOMBUDSMANDEN I GRØNLAND

Samtlige ministerier mv.

Dato: 31. maj 2011

J.nr.: 323-0001

Indberetning maj 2011

Politiske forhold

Arktisk Råds ministermøde

Arktisk Råds ministermøde, som afsluttede Danmarks formandskab 2009-11, afholdtes 12. maj i Nuuk. I mødet deltog udenrigsministre fra USA, Rusland, Danmark, Sverige, Norge og Island samt disse stedfortrædere fra Finland og Canada. Mødets vigtigste resultater var vedtagelsen af Nuuk-deklarationen, der angiver Rådets kurs for det kommende svenske formandskab, og underskrivelsen af en forhandlet aftale om koordination af SAR-beredskab. For detaljer om substans henvises til Udenrigsministeriets indberetning fra mødet. I Grønland lagde man i særlig grad vægt på, at landsstyreformand Kuupik Kleist indtog en fremtrædende rolle, og at han gennem indlæg og samtaler havde mulighed for at formidle et grønlandsk synspunkt på udviklingen i Arktis. For så vidt angår praktik forløb mødet meget vellykket, hvilket har givet anledning til betydelig stolthed i Grønland.

I forbindelse med ministermødet søgte Greenpeace at gennemføre en demonstration mod olieudvinding i Arktis. Demonstranterne måtte dog fortrække, da de blev fordrevet af vrede borgere – se endvidere nedenfor vedr. Greenpeace-aktioner.

Forsvarsministerens besøg

Forsvarsminister Gitte Lillelund Bech aflagde 15.-17. maj 2011 besøg i Grønland. Besøget havde i første række til formål at bese de tre lokaliteter, som er i spil ift placering af kommende Arktisk Kommando: Narsarsuaq, Grønnedal og Nuuk.

I en samtale med formanden for Grønlands Landsstyre, Kuupik Kleist, slog ministeren fast, at Thule Air Base ikke var på tale som kommende placering for Arktisk Kommando, hvilket ellers var fremgået af pressen.

Efter mødet med formanden for Grønlands Landsstyre havde ministeren et kort møde med landsstyremedlem for boliger, infrastruktur og miljø, Jens B. Frederiksen. Parterne underskrev kommissorium vedrørende helikopterberedskab.

Regeringsseminar

Grønlands landsstyre, Naalakkersuisut, har afholdt regeringsseminar i bygden Igaliko i dagene 20-22 maj.

På programmet stod drøftelse af en række af de betænkninger og strategier, som er fremkommet indenfor den seneste tid: Skatte- og Velfærdskommissionens betænkning, Transportkommissionens betænkning, den igangværende regionale udviklingsstrategi, samt en børne- og ungestrategi. Endvidere drøftedes samspillet mellem landsstyre og landstinget, Inatsisartut, og virksomheders og organisationers inddragelse i og bidrag til samfundsudviklingen. I en udtalelse efter seminaret lagde landsstyreformand Kuupik Kleist vægt på begrebet aktivt medborgerskab som en forudsætning for, at forslag og anbefalinger kan bære frugt.

Landskassens regnskab for 2010

Ved et pressemøde 17. maj præsenterede landsstyremedlem for finanser, Maliina Abelsen, landskassens regnskab for 2010. Landskassen fik i 2010 et overskud på 2 mio. kr. mod et budgetteret underskud på 263 mio. kr.

Overskuddet er fremkommet gennem ekstraordinære indtægter på i alt 145 mio. kr. som hovedsagelig stammer fra 2009 og tidligere år. Desuden er resultatet påvirket af en engangsindtægt på 30 mio. kr. ved salg af obligationer. Uden disse indtægter ville DA resultatet for 2010 have vist et overskud på 32 mio. kr.

Regnskabsresultatet kan bl.a. tilskrives øgede skatteindtægter og et lavere offentligt forbrug. De stigende skatteindtægter vedrører primært efterforskningsaktiviteterne efter olie, som især er kommet Qaasuitsup Kommunia til gode. Kommuneqarfik Sermersooq har også oplevet stigende skatteindtægter, hvorimod skatteindtægterne har været stagnerende i Qeqqata Kommunia og i Kommune Kujalleq.

Kritik af sprogproblemer i retsvæsenet

Landsdommer Søren Søndergaard Hansen har i Grønlands radioavis givet udtryk for bekymring over sprogproblemer i det grønlandske retsvæsen.

En Højesteretskendelse slog i 2009 fast, at politimesterembedet i Grønland ikke er forpligtet til at oversætte anklageskrifter til grønlandsk, hvis den tiltalte forstår dansk, eller hvis der gives en mundtlig oversættelse. Landsdommeren finder, at denne praksis udgør et problem for retssikkerheden.

Den grønlandske retsvæsenkommission pegede i sin betænkning på, at det er vigtigt at den anklagede i en sag fuldt ud forstår, hvad der sker i sagen. Men samtidig stillede kommissionen sig ligesom Højesteret tilfreds med, at anklageskrifter bliver skrevet på dansk, hvis den tiltalte forstår sproget.

Erhverv og Økonomi

Olieboreprogram for 2011 offentliggjort

Naalakkersuisut godkendte 8. maj 2011 ansøgning fra Capricorn Greenland, som er et datterselskab til det skotske olieselskab Cairn Energy Plc, om op til 7 olieboringer i havet vest for Grønland for 2011. Cairn planlægger at gennemføre 4 efterforskningsboringer indenfor rammerne af de 7 godkendte borelokaliteter. Boresæsonen slutter den 1. oktober 2011 for den nordlige region vest for Disko/Nuussuaq og den 1. december 2011 for den sydlige region vest for Nuuk. Selvstyrets Råstofdirektorat angiver i en pressemeddelelse, at årets boreprogram forventes at have en beskæftigelseseffekt svarende til mindst. 50 arbejdspladser besat med grønlandsk arbejdskraft. Der forventes endvidere en skatteindtægt på ca. 50 mio. kr. Leverancer fra grønlandske virksomheder forventes at udgøre ca. 150 mio. kr. Cairn Energy vil i lighed med 2010 anvende 300 mio. kr. som bidrag til det nationale olieselskab NunaOils udvikling. Der forhandles på tiden med Cairn Energy om etablering af puljer til uddannelses- og bæredygtighedstiltag.

Greenpeace-aktion mod olieplatform

I en aktion mod olieplatformen Leiv Eiriksson, der skal bore efter olie ud for Nuuk for Cairn Energy, har miljøorganisationen Greenpeace hængt en overlevelseskapsel med aktivister fast på boreplatformen for at hindre den i at bore efter olie. Aktionen følger et ugelangt forløb, hvorunder Greenpeace-fartøjerne Arctic Sunrise og Esperanza har fulgt Leiv Eiriksson mod Grønland – under overvågning af Søværnets fartøj Vædderen.

I grønlandsk optik er Greenpeaces aktion et anslag mod Grønlands ret til økonomisk udvikling, som ligger i direkte forlængelse af den skade, som sælskindskampagnerne i 1970'erne og -80'erne forvoldte. Landsstyremedlem Ove Karl Berthelsen har derfor i en meget skarpt formuleret pressemeddelelse taget afstand fra organisationen, som beskrives som kynisk og mediefokuseret.

Vulkanaske gav trafikproblemer

Flytrafikken i Grønland var i særlig grad ramt af problemer efter askeskyen fra den islandske vulkan Grimsvötn. Flytrafikken såvel internt i Grønland som mellem Grønland og Danmark lå stille i en lille uge, hvilket berørte ca 900 passagerer. Air Greenland skønner, at situationen vil medføre et tab på omkring 3 mio kr.

Fortsat offentligt tilskud til skibstrafik

Landsstyret har besluttet at medtage fortsat offentligt tilskud til selskabet Arctic Umiaq Line, som varetager den underskudsgivende kystpassagertrafik, i finanslovsarbejdet. Naalakkersuisut er indstillet på at sikre rederiets drift i en årrække med årlige tilskud på ca 12 millioner kroner.

Beslutningen er interessant, fordi den går lige imod Transportkommissionens nyligt afgivne anbefalinger. Fra et snævert økonomisk synspunkt er kystpassagertrafikken en dårlig forretning; men den fungerer samtidig som et vigtigt forbindelsesled mellem byer og bygder på den lange kyst, og den er for den enkelte borger et overkommeligt alternativ til flytrafikken.

Sundhed og sygdom. Sociale forhold

Skoleskibsprojekt lukket efter kritik

Naalakkersuisut har besluttet pr. 1. maj 2011 at tilbagekalde godkendelsen til den selvejende institution Skoleskibet "Tûgdlik". Et tilsyn på institutionen, som rummede 20 svært belastede børn mellem 14 og 18 år, har vist "stærkt bekymrende forhold".

Sagen har efterfølgende givet anledning til megen presseomtale og personlige beretninger fra tidligere elever, som peger på kritisable forhold og svigt i tilsynet. Heroverfor står, at institutionens klientel er vanskelige unge. Sagen bærer i sin substans mindelser om den kritik, der i sin tid blev rejst mod skoleskibsprojektet 'Fulton'.

Patientklagesager syltet på grund af usikkerhed om kompetenceforhold

En omlægning i det danske patientklagesystem, hvorunder Patientklagenævnets opgaver blev overtaget af Patientombuddet, har medført usikkerhed om kompetencen til at behandle klager over behandlinger i Grønland. Som et resultat har 70 grønlandske patientklagesager ligget stille i næsten et halvt år.

Sagsbehandlingen skulle nu være genoptaget, idet det har vist sig at grønlandske klagesager fortsat kan behandles i Danmark. Det grønlandske sundhedsvæsen har i en udtalelse ikke ønsket at tage stilling til, hvor ansvaret for problemet skal placeres.

"Gør maj sund"

For femte år i træk gennemførtes arrangementet "Gør Maj Sund" i Nuuk. Initiativtagerne er en række lokale ildsjæle, og formålet med sundhedsmånedens er at "kunne tilbyde så mange gratis sportsaktiviteter som muligt, så nemt som muligt, til så mange som muligt – i alle aldre og i alle egne af Grønland".

"Gør Maj Sund" indledtes i år på særlig festlig vis, idet HKH Kronprinsen lagde vejen forbi Nuuk og indviede måneden på slalombakkens sidste forårssne. Hele måneden har alle borgere i Nuuk gratis kunnet deltage i et væld af aktiviteter – fra kartoffeldyrkning over fjeldvandring til zumba – og tilslutningen har været stor. Foreløbige opgørelser viser mere end 17.000 deltagere.

Kultur og andet

Dødsfald: Peter Frederik Rosing

Tidligere radiofonichef ved Grønlands Radio KNR, journalist Peter Frederik Rosing, afgik ved døden 30. maj, 70 år gammel.

Rosing var uddannet studietekniker og journalist. Han bestred en række chefstillinger i KNR, og var i årene 1898-1994 ansat som informationschef i det daværende Hjemmestyre. Ud over det journalistiske arbejde var han også en flittig oversætter. Han har således gennem årene oversat en snes skønlitterære og andre værker fra dansk til grønlandsk. I 2008 udgav han en portrætbog om Jonathan Motzfeldt med titlen "Jonathan Motzfeldt - bygdedrengen, præsten, landsfaderen og statsmanden".

Stigende søgning til uddannelser

Grønlands Statistik har netop offentliggjort tal om uddannelse i Grønland. Det fremgår, at tilgangen til uddannelserne har været i støt stigning over de seneste fem år. 1.463 personer valgte at påbegynde en uddannelse i 2010. Det er en stigning på 19 procent i forhold til året før, og på næsten en tredjedel i løbet af fem år.

Stigningen er størst indenfor grunduddannelserne, men tilgangen til de videregående uddannelser er steget med 50 procent i forhold til for fem år siden.

Antallet af de fuldførte uddannelsesforløb indenfor grunduddannelserne, de kortere eller de længerevarende uddannelser ligger stabilt på 521 fuldførte uddannelser. Det foreløbige tal for 2010 er det samme som året før. Nettoresultatet bliver dog på i alt 757 dimittender, når man lægger 236 dimittender fra de studieforberevende uddannelser, såsom gymnasiel uddannelse og andre, til.

De positive tal har dog en bagside. Frafaldet på uddannelserne er steget i takt med stigningen af antallet af de påbegyndte uddannelser. Ifølge Grønlands statistik har 626 studerende afbrudt deres erhvervskompetencegivende uddannelse i løbet af året, hvilket er en stigning på knap 9 procent i forhold til året før.

Kangerlussuaq fylder 70

Bygden Kangerlussuaq kan i år fejre 70 års jubilæum. Stedet oprettedes i 1941 som den amerikanske militærbase Blue West Eight, der senere kom til at hedde Sondrestrom AFB.

Den amerikanske militære tilstedeværelse ophørte i 1992, hvor området overgik til Grønlands Hjemmestyre. Kangerlussuaq er i dag hub for flytrafik i Grønland, og Kangerlussuaq har status som bygd i Qeqqata Kommunia.

Med venlig hilsen

Mikaela Engell